

Den som roper høyest ...

Forfatterne Harald Rosenlöv Eeg og Hilde Hagerup skal opptre sammen på Litteraturfestivalen 25. mai i programposten "Den som roper høyest blir hørt?" I samtale med meg har forfatterne bekreftet at ungdomsbøkene Alt annet enn pensum og Alt som er galt med Georg vil gi noe av bakgrunnen for deres program.

HARALD ROSENLOV EEG
Alt annet enn pensum
ROMAN (UNGDOM)
Aschehoug.

HILDE HAGERUP
Alt som er galt med
Georg
ROMAN (UNGDOM)
Aschehoug.

HARALD NILSEN
Professor og
litteraturviter

BOKANMELDELSE

Alt som er galt med Georg

I en introduksjon til boka står: "Jeg så Georg og alt som var galt med Georg." Og på en av bokas siste sider gjentas: "Jeg ser oss. Georg og jeg og jeg og Georg. Og alt som er galt med Georg." Denne "jeg" – bokas forteller – er den nå 34 år gamle Malin som blar tilbake 20 år i sitt minne og forteller, som hun selv sier det, Georgs historie. Men akk! hvor mye skal vi tro på henne, 20 år er nok tid både til å glemme og til å dikte opp nytt om det som var den faktiske 14-åringen Georg. Boka er med andre ord ikke bare Georgs historie, men like mye (eller kan hende mer!) fortelleren Malin sin historie. Boka har altså minst to historier og to stemmer. På den måten får vi lesere aldri vite hvem Georg egentlig var eller hvordan han var. Ropte han for eksempel høyt eller høyest, ropte han i det hele? Var han outsideren som både sa noe og ropte uten å bli hørt?

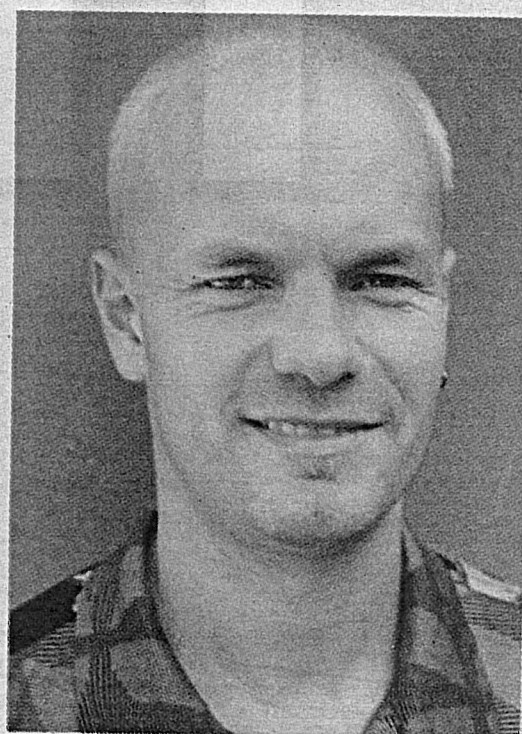
☐ Og forfatteren? Hvor er hans stemme? Vi har liten grunn til å tro at han har samme mening om Georg som det klassevenninnen har, som så "alt som var galt". Helst vil forfatteren (tror jeg) at vi skal ta ungdom på alvor. Personlig velger jeg å tolke bokas tittel som ironisk. For – det er ikke belegg for å dømme Georgs væremåte så hardt. For det første er det, som nevnt, fortelleren som selv er så involvert i Georg at hun ikke er troverdig i alt. Og som alternativ til at Georg ikke tilpasser seg skolen, kan vi tenke oss at det er skolen og samfunnet ellers som ikke er tilpasset Georg.

☐ Innlysende er dette en underholdningsbok for 13, 14, 15 åringer, men den henvender seg også til voksne – skolen, lærere, foreldre. Rett skal være rett, med all forbehold om fortellerens forvrengning av Georg, tror vi at han har vært i ræste laget både i ord og i handlinger. En handikappet matematikklærer utsettes for den nedrigste vold, og Malin, egentlig Georgs "venn", får også gjennomgå: "Det er da det skjer. Han slår. Knyttneven inn i kjeven på meg [...] Jeg husker ikke hvordan jeg får opp døra." (141).

☐ Stort følelsesregister har boka ikke, men nettopp derfor merkes det som er, som for eksempel her: "Men det gjør ikke vondt å slå. Dem sier det skal gjøre vondt, men sånn er det ikke. Ingenting gjør vondt og ingenting er godt, Malin. Det er det som er verst." (84). Et avstumpet følelsesliv med andre ord, og ingen til å myke opp. Stakkars Georg, sier vi. Han skulle ha ropt høyere, og fått hjelp til å bli sett.

Alt annet enn pensum

Mens Alt som er galt med Georg har et klart fokus på en enkeltperson, er Alt annet enn pensum mer som en kollektiv roman; flere per-

KOMMER: Hilde Hagerup og Harald Rosenlöv Eeg kommer til Litteraturfestivalen. De skal opptre sammen i programposten "Den som roper høyest blir hørt?"

soner med tydelige roller i et skolemiljø. Også Alt annet enn pensum har en innledning der et "jeg", bokas forteller (Klaus), presenterer seg selv, og avslører samtidig hovedsubstansen i fortellingen slik: "Og da veit jeg at alt sammen har gått gærent."

☐ Viktig rolle i fortellingen har Klaus' mor som er skolens sosiallærer. Og tidlig i fortellingen introduseres Lars, læreren i klassen der den nyttilflyttede Klaus går. Så er det Sturla, Klaus sin første klassevenn, på en måte populær, men innesluttet og bærer på en hemmelighet. Han blir overkjørt av toget og drept. Caulfield er navnet på en hund, men også betegnelsen på noe ukjent som går gjennom hele boka. Med personene som nå er nevnt og det mystiske Caulfield, kan vi løse på fortellingens plot; en ungdomsinspirert krimfortel-

ling med Klaus som detektiv.

☐ Den som leser denne boka og som også har lest ungdomsboka Yatzy (2004) av samme forfatter, kan ikke unngå å sammenlikne. Får Yatzy sekser, og det må den få, får denne siste fra 2006 nøye seg med 3 eller 4. Fortelleren og etterforskeren Klaus kan vi akseptere, og han og hans funksjon kan vi holde orden på og med en viss spenning følge med. Den rollen hans mor sosiallæreren har fått ble for meg ikke troverdig, ikke i fiksjonen i alle fall. Lars, læreren, ble for meg i klammeste laget. Best ut – faktisk – kommer den populære, den vennlige, den lidende Sturla, og vi forstår faktisk at noe kunne gå slik det gjorde. Men det inngår mange navn – for mange – som er løserer motivert og gir fortellingen unødvendig kronglet struktur. Hemmeligheten

er intrikat like til den avsløres passe langt uti handlingen, og da syns vi også den er sørgelig. Den innesluttete Sturla er part her, og det får, som vi har hørt, fatale konsekvenser.

☐ Ingen verken roper eller snakker høyt, mye overhøres og pågår som mystiske samtaler, og også som kommunikasjon uten ord. Alternativ til å gjøre seg hørbar er å hemmeligholde, ja, det som ikke eksplisitt sies blir handlingens onde sirkel. Sturla blir ett synlig offer, men det er noen flere som lider, for eksempel både lærer og sosiallærer. Men de overlever i fiksjonen uten å måtte finne seg alternativt arbeid.